

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 12.6.2019.
COM(2019) 278 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU, VIJEĆU I EUROPSKOJ SREDIŠNJOJ BANC**

**Četvrto izvješće o napretku u smanjenju loših kredita i daljnjem smanjenju rizika u
bankarskoj uniji**

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM VIJEĆU, VIJEĆU I EUROPSKOJ SREDIŠNJOJ BANCII

Četvrto izvješće o napretku u smanjenju loših kredita i daljnjem smanjenju rizika u bankarskoj uniji

UVOD

Potpuno razvijena bankarska unija nužna je da bi se osigurala veća otpornost ekonomske i monetarne unije na buduće negativne ekonomske šokove tako što će se omogućiti veća prekogranična podjela rizika. Kako je navedeno u Komunikaciji „Produbljenje europske ekonomske i monetarne Unije: analiza stanja četiri godine nakon objave Izvješća petorice predsjednika”, dovršetkom bankarske unije dodatno bi se ojačalo povjerenje u bankarski sektor i općenito u ekonomsku i monetarnu uniju.

Unija i njezine države članice naporno rade na smanjenju rizika kako bi omogućile taj napredak. Kako je opisano u ovom Izvješću o napretku, to je dovelo do rezultata. U ovom su Izvješću o napretku predstavljene odlučne mjere poduzete proteklih godina radi suočavanja s lošim kreditima, jednim od ključnih područja za smanjenje rizika u europskom bankarskom sektoru. Zbog različitih razloga, koji uključuju financijsku krizu i kasnije recesije, ali i nerazboritog kreditiranja i neodgovarajuće procjene kreditne sposobnosti, brojni su se dužnici (osobe i trgovačka društva), posebno u državama članicama pogođenima dugom ili dubokom recesijom, suočili s nemogućnošću otplate svojih kredita, pa čak i stečajem. Zbog toga su brojne banke bile izložene akumulaciji loših kredita u svojim bilancama.

Napori poduzeti proteklih godina te njihovi dosadašnji (i budući) rezultati temelje se na sveobuhvatnom skupu mjera navedenom u „Akcijском planu za rješavanje problema loših kredita u Europi”¹, koji je izradilo Vijeće ECOFIN. Taj će se Akcijski plan uskoro u cijelosti provesti. Kao odgovor na taj Akcijski plan i nadovezujući se na Plan Vijeća iz 2016., Komisija je u ožujku 2018. predstavila sveobuhvatan namjenski paket mjera za daljnje smanjenje loših kredita. Vijeće je postiglo i dogovor da će se redovito baviti problemom loših kredita i ocjenjivati postignuti napredak na temelju pregleda Komisije. Ova je Komunikacija Komisijino četvrto izvješće o napretku u tom kontekstu. Ona je, stoga, doprinos sastanku Europskog vijeća u lipnju, na kojem će se razgovarati o Strateškom programu EU-a za 2019.–2024., uključujući ekonomsku i monetarnu uniju.

Važni su koraci učinjeni u pogledu smanjenja postojećih razina loših kredita te sprječavanja njihova ponovnog povećanja u budućnosti. Iako su razine loših kredita u nekim državama članicama i dalje visoke, trebalo bi naglasiti da je ostvaren napredak u njihovu smanjenju. Ključno je da svi relevantni dionici podrže te napore kako bismo s vremenom u potpunosti riješili to pitanje.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2017/07/11/conclusions-non-performing-loans/>.

1. ŠIRI KONTEKST: SMANJENJE RIZIKA U UNIJI

Tijekom posljednjeg desetljeća Unija i njezine države članice uložile su znatne napore u smanjenje rizika u bankarskom sektoru². Široki raspon mjera koje su uvedene nakon financijske krize doveo je do: 1. znatnog i konkretnog jačanja solventnosti banaka, njihove financijske poluge i likvidnosnih pozicija; 2. znatnog poboljšanja upravljanja u bankarskom sektoru i nadzora nad njim; te 3. znatnog povećanja mogućnosti sanacije banaka. Prosječne stope osnovnog kapitala³ banaka europodručja pod izravnim nadzorom jedinstvenog nadzornog mehanizma ostale su stabilne te su u četvrtom tromjesečju 2018. iznosile 15,54 %, u usporedbi s 15,63 % u četvrtom tromjesečju 2017.⁴ Te jače kapitalne pozicije odražavaju se i u višim omjerima financijske poluge. Prosječni omjer financijske poluge⁵ i dalje je znatno viši od zahtjeva od 3 % te u četvrtom tromjesečju 2018. iznosi 5,28 %, u odnosu na 5,41 % u četvrtom tromjesečju 2017. Banke u europodručju zadržale su i otpornost na likvidnosne šokove – koeficijent likvidnosne pokrivenosti ostao je visok na 145,61 % u četvrtom tromjesečju 2018., u usporedbi sa 143,56 % u četvrtom tromjesečju 2017. Sve je to odraz odlučnih mjera poduzetih radi smanjenja rizika u cijelom europodručju.

Kako je navela u svojoj Komunikaciji o bankarskoj uniji iz 2017.⁶ i potvrdila u svojem drugom i trećem izvješću o napretku u smanjenju loših kredita⁷, Komisija je predložila dodatne opsežne i komplementarne mjere za smanjenje rizika i jačanje otpornosti europskog bankarskog sektora. Konkretno, uz specifične mjere za loše kredite koje su detaljnije navedene u nastavku, proteklih su mjeseci provedeni i neki međukoraci kao dio Komisijina djelovanja:

- prvo, Europski parlament i Vijeće dogovorili su „bankarski paket”, čime je u praksi uspostavljen čvršći okvir za reguliranje i nadzor banaka⁸. Time je dosegnuta važna točka u provedbi međunarodnih standarda i dovršen regulatorni plan poslije krize. Povećana je otpornost banaka EU-a i poboljšana je njihova sposobnost kreditiranja u cilju pružanja potpore realnom gospodarstvu EU-a; i
- drugo, suzakonodavci su postigli dogovor o Direktivi o okvirima za preventivno restrukturiranje, pružanju druge prilike te mjerama za povećanje učinkovitosti postupaka restrukturiranja, postupaka u slučaju nesolventnosti i postupaka razrješenja od dugova, koja se temelji na sustavima koji već dobro funkcioniraju u

² Vidjeti i: „Izvješće o praćenju pokazatelja smanjenja rizika”: https://www.consilium.europa.eu/media/37029/joint-risk-reduction-monitoring-report-to-eg_november-2018.pdf.

³ Stopa osnovnog kapitala omjer je osnovnog kapitala banke, tj. vlasničkog kapitala i objavljenih pričuva, i ukupne imovine banke ponderirane rizikom.

⁴ Podaci u ovom odjeljku proizlaze iz statističkih podataka ESB-a o nadzoru banaka.

⁵ Tj. puni omjer financijske poluge (osnovni kapital podijeljen ukupnom imovinom banke) koji se izračunava na stroži način i prikazuje prije 2019., kada završava prijelazna faza. Isključuje se ublažavajući učinak prijelaznog razdoblja provedbe.

⁶ COM(2017) 592 od 11. listopada 2017.

⁷ COM(2018) 133 od 14. ožujka 2018.

⁸ Komisija je u studenome 2016. predložila važan zakonodavni paket za reviziju Direktive o oporavku i sanaciji banaka (BRRD), Uredbe o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu (SRMR), Direktive o kapitalnim zahtjevima IV (CRDIV) i Uredbe o kapitalnim zahtjevima (CRR) radi daljnjeg smanjenja preostalih rizika u bankarskom sektoru. Vidjeti http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3731_hr.htm.

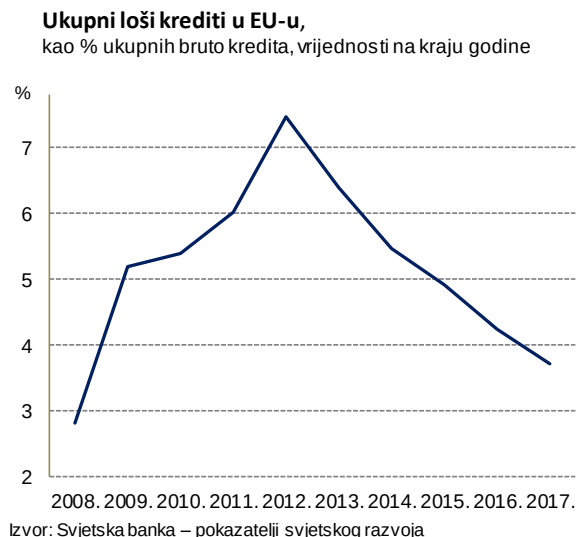
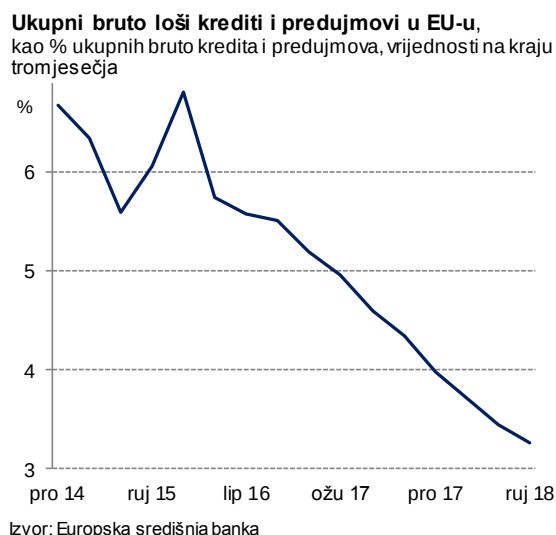
državama članicama⁹. Time će se održiva poduzeća potaknuti na rano restrukturiranje kako bi bolje očuvala svoju vrijednost i spasila više radnih mjesta. Time će se i poštenim poduzetnicima pružiti druga prilika za pokretanje novog poslovanja umjesto da ih se kažnjava za neuspjeh poduzeća. To znači da je poduzet ključan korak jer su učinkovita pravila za restrukturiranje i nesolventnost nužna za sprečavanje i smanjenje loših kredita.

Komisija pozdravlja donošenje obaju prijedloga te poziva na njihovu pravodobnu provedbu.

2. NAJNOVIJA KRETANJA U POGLEDU LOŠIH KREDITA

Udjeli loših kredita nastavili su se smanjivati u trećem tromjesečju 2018. Najnoviji podaci pokazuju da se bruto udio loših kredita za sve banke u EU-u dodatno smanjio na 3,3 % (treće tromjesečje 2018.), što je pad za 1,1 postotni bod na godišnjoj razini (vidjeti sliku 1.). Time je nastavljen i potvrđen opći silazni trend od četvrtog tromjesečja 2014. Stoga se prosječni udio loših kredita u EU-u približava razinama prije krize (vidjeti sliku 2.). Stopa rezerviranja¹⁰ dodatno se povećala te je iznosila 59,4 % (treće tromjesečje 2018.).

Slike 1. i 2.: Udio loših kredita u Uniji

Najnoviji podaci za tromjesečje pokazuju da su se udjeli loših kredita nastavili smanjivati u gotovo svim državama članicama. Međutim, i dalje postoje znatne razlike među državama članicama (vidjeti tablicu 2.). Na kraju trećeg tromjesečja 2018. banke u 14 država članica imale su prilično nizak udio loših kredita, manji od 3 %, dok su neke i dalje imale znatno više udjele: u trima državama članicama taj je udio bio veći od 10 %¹¹. Čak i u državama

⁹ COM/2016/0723 – 2016/0359 (COD).

¹⁰ Taj udio označava razinu sredstava koja je banka rezervirala za pokrivanje kreditnih gubitaka.

Izvor: Europska središnja banka. Zbog nedostupnosti podataka o rezervacijama za kredite, stopa rezerviranja za EU izračunana je uzimajući u obzir umanjenja vrijednosti i loše kredite za sve dužničke instrumente (kredite i dužničke vrijednosne papire).

¹¹ U međuvremenu se očekuje da se udio loših kredita u Portugalu do kraja četvrtog tromjesečja 2018. smanjio na manje od 10 %. S obzirom na navedeno ESB trenutačno i dalje potvrđuje te podatke za kraj tromjesečja za sve države članice.

članicama s relativno visokim udjelima loših kredita u većini slučajeva vidljiv je obećavajući i kontinuirani napredak kao posljedica kombinacije mjera politike i gospodarskog rasta.

Tablica 2.: Loši krediti i rezervacije po državama članicama¹²

	Bruto loši krediti i predujmovi (% ukupnih bruto kredita i predujmova)		Loši krediti privatnog sektora* (% kredita privatnog sektora)		Ukupne rezervacije za gubitke (kreditu)** (% ukupnih sumnjivih i loših kredita)	
	3. trom. 2018.	3. trom. 2017.	3. trom. 2018.	3. trom. 2017.	3. trom. 2018.	3. trom. 2017.
Belgija	2,2	2,7	3,0	3,9	54,6	50,1
Bugarska	8,6	11,5	13,6	18,6	64,3	56,6
Češka	2,1	2,6	4,0	5,0	65,2	54,2
Danska	2,3	2,7	2,8	3,0	36,7	39,6
Njemačka	1,6	2,1	2,6	4,0	85,5	42,6
Estonija	1,7	2,0	2,2	2,7	41,0	42,9
Irska	7,8	11,2	10,9	15,4	37,2	37,2
Grčka	43,5	46,7	47,3	50,4	51,0	49,1
Španjolska	4,0	4,7	5,1	-	63,0	-
Francuska	2,8	3,2	3,9	4,5	65,3	60,3
Hrvatska	7,9	10,8	12,3	15,8	74,2	69,0
Italija	9,5	12,1	12,4	15,7	59,3	53,6
Cipar	21,8	32,1	37,4	51,3	52,3	47,3
Latvija	6,0	6,0	8,1	9,0	39,2	44,1
Litva	2,9	3,7	3,7	4,9	35,7	34,4
Luksemburg	0,9	0,7	2,1	1,7	43,6	52,4
Mađarska	6,1	9,6	8,1	14,1	78,1	67,1
Malta	2,9	3,4	-	5,7	51,8	44,7
Nizozemska	1,9	2,2	2,6	2,9	35,1	37,2
Austrija	2,8	3,8	3,8	5,3	66,8	63,8
Poljska	6,5	6,6	7,1	7,2	68,0	57,9
Portugal	11,3	14,6	12,6	15,6	58,8	50,2
Rumunjska	5,7	8,1	7,4	10,3	77,4	70,1
Slovenija	6,9	10,8	9,1	13,9	70,1	70,9
Slovačka	3,6	4,1	3,9	4,6	86,0	70,4
Finska	1,1	1,2	1,9	2,1	33,5	31,8
Švedska	1,2	1,2	1,5	1,4	35,6	34,5
Ujedinjena Kraljevina	1,2	1,6	2,1	-	50,1	41,2
Europska unija	3,3	4,4	-	-	59,4	50,7

Izvor: Europska središnja banka, konsolidirani bankarski podaci. Izračuni službi Komisije (GU FISMA).

To smanjenje loših kredita i njihovih udjela bilo je moguće postići zahvaljujući odlučnim mjerama banaka i oblikovatelja politika, posebno u državama članicama s relativno visokim

¹² *Napomene:* podaci se odnose na domaće kreditne institucije te na društva kćeri i podružnice pod stranom kontrolom.

* Sektorski podaci za EU, Maltu (tj. treće tromjesečje 2018.) i Španjolsku (tj. treće tromjesečje 2017.) nisu dostupni. Sektorski podaci (tj. ukupna izloženost prema kućanstvima i nefinancijskim društvima) za Bugarsku, Njemačku i Mađarsku dostupni su samo u knjigovodstvenoj vrijednosti.

** Nisu dostupni podaci o rezervacijama za kredite za Bugarsku, Njemačku, Španjolsku (osim za treće tromjesečje 2018.), Mađarsku i EU. U tim se slučajevima podaci temelje na umanjenim vrijednostima za sve dužničke instrumente (tj. kredite i dužničke vrijednosne papire).

razinama loših kredita. Isto tako, Komisija i dalje konstruktivno surađuje s državama članicama u donošenju konkretnih rješenja za banke u okviru pravila EU-a o državnim potporama i bankarstvu, s jasnim ciljem da se ograniče troškovi poreznih obveznika uz istovremeno jamčenje potpune zaštite deponenata u svakom trenutku. Zahvaljujući tome provedene su transakcije na temelju kojih su tijekom posljednje tri godine iz bilanci banaka uklonjeni bruto loši krediti u vrijednosti od oko 112 milijardi EUR (među ostalim oko 82 milijarde EUR u Italiji; oko 24 milijarde EUR u Portugalu i oko 6 milijardi na Cipru).

Neovisno o tome, Unija i njezine države članice ne bi se trebale prestati truditi. Trebali bismo biti svjesni mogućih učinaka gospodarskog pada. Rješavanju problema loših kredita proteklih godina pomogao je i snažan gospodarski rast. Daljnjim zajedničkim radom problem loših kredita moći ćemo riješiti na najodlučniji način i biti otporniji na moguće negativne šokove u budućnosti.

Različiti udjeli loših kredita u državama članicama odraz su stalnog asimetričnog utjecaja financijske krize. Unatoč općenito ohrabrujućem napretku loši su krediti i dalje rizik (iako sve manji) za održivost najzahvaćenijih banaka te za gospodarski rast i financijsku stabilnost nekih država članica. Dodatnim smanjenjem loših kredita mogla bi se postići veća konvergencija među državama članicama. Ukupna količina loših kredita na razini Unije sada iznosi 786 milijardi EUR¹³. Pozornost bi i dalje trebalo posvećivati postupcima koji se odnose na restrukturiranje duga, nesolventnost i povrat duga, kojima bi u brojnim slučajevima znatno koristile daljnje reforme. Učinkoviti i predvidljivi okviri za naplatu kredita i nesolventnost ključno su sredstvo koje bankama pomaže u smanjenju razina loših kredita i izbjegavanju njihova akumuliranja u budućnosti. Učinkovito rješavanje tog važnog pitanja bio bi snažan poticaj daljnjem smanjivanju loših kredita. Usklađivanje zakonodavstva u tom području izazov je zbog bliskih poveznica s različitim područjima prava koja su u nacionalnoj nadležnosti te različitih javnih politika koje nadilaze pitanje loših kredita.

Kontinuirani rast sekundarnih tržišta loših kredita jednako je važan čimbenik. U zajedničkim nastojanjima tijela država članica i EU-a ne bi se smio zanemariti još neiskorišten potencijal uspješnog sekundarnog tržišta, ne samo u smislu smanjenja trenutačnih razina loših kredita, nego i u smislu osiguranja izlazne točke za buduće tokove, čime bi se izbjeglo ponovno akumuliranje loših kredita u bilancama banaka, što je ključno. Relevantne mjere politika (vidjeti i u nastavku) trebale bi stalno biti usmjerene na daljnji razvoj sekundarnog tržišta kako bi se potaknula i održala trenutačna poboljšanja u nekoliko država članica.

3. NAPREDAK U PROVEDBI AKCIJSKOG PLANA VIJEĆA

Vijeće je u svojem Akcijskom planu dogovorilo da će se redovito baviti pitanjem loših kredita kako bi razmotrilo napredak u području loših kredita u Uniji i procijenilo postignuti napredak u provedbi Akcijskog plana na temelju pregleda Komisije. U tablici 3. vidljivo je da su učinjeni važni koraci prema potpunoj provedbi Akcijskog plana.

¹³ Izvor: Europska središnja banka

Tablica 3.: Napredak u provedbi Akcijskog plana

Br.	Inicijativa Akcijskog plana	Br.	Inicijativa Akcijskog plana
1	Tumačenje postojećih nadzornih ovlasti u zakonodavstvu EU-a u pogledu rezervacija za loše kredite	8	Poboljšanje informacija o kreditnim izloženostima koje banke moraju navesti
2	Rješavanje problema mogućeg nedovoljnog rezerviranja putem automatskog i vremenski ograničenog rezerviranja	9	Jačanje podatkovne infrastrukture za loše kredite i mogućnost uspostave transakcijskih platformi
3	Proširenje smjernica za loše kredite jedinstvenog nadzornog mehanizma na manje banke	10	Izrada Nacrta za osnivanje nacionalnih društava za upravljanje imovinom
4	Donošenje smjernica za upravljanje neprihodujućim izloženostima na razini EU-a	11	Razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite
5	Nove smjernice o izdavanju kredita, praćenju i unutarnjem upravljanju banaka	12	Komparativna analiza nacionalnih okvira za naplatu kredita i nesolventnost
6	Razvoj makrobonitetnih pristupa za rješavanje problema nakupljanja loših kredita u budućnosti	13	Usmjeravanje na probleme nesolventnosti u europskom semestru
7	Postroženi zahtjevi za objavu podataka o kvaliteti imovine i lošim kreditima za sve banke	14	Poboljšanje zaštite osiguranih vjerovnika

	Ostvareno
	Uskoro
	U tijeku

3.1. DOSTATNO POKRIĆE GUBITAKA BANAKA U SLUČAJU BUDUĆIH LOŠIH KREDITA

Kao dio paketa prijedloga o lošim kreditima dostavljenog u ožujku 2018. Komisija je dostavila Prijedlog uredbe o izmjeni Uredbe o kapitalnim zahtjevima („CRR”)¹⁴ kojim se uvodi „zakonom propisani bonitetni zaštitni mehanizam” radi sprječavanja rizika nedostatnih rezervacija za buduće loše kredite. Uredba je donesena u travnju 2019.¹⁵

U Uredbi se od banaka zahtijeva dostatno pokriće za gubitke po kreditima (tj. zajedničke minimalne razine pokrića) za novonastale kredite ako oni postanu neprihodujuće izloženosti. Ako banka ne dosegne primjenjivu minimalnu razinu pokrića, manjak mora odbiti od vlastitih sredstava.

U okviru bonitetnog zaštitnog mehanizma zahtjev u pogledu primjenjivog minimalnog pokrića ovisi o dvjema glavnim ulaznim varijablama:

¹⁴ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012.

¹⁵ Uredba (EU) 2019/630 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019 o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu minimalnog pokrića gubitka za neprihodujuće izloženosti.

- je li neprihodujuća izloženost djelomično ili u cijelosti osigurana priznatom kreditnom zaštitom (kako je definirana u CRR-u); i
- razdoblje za koje je izloženost klasificirana kao neprihodujuća.

Zahtjevi u pogledu pokrića za banke postupno se povećavaju do 100 % nakon tri godine za neosigurane neprihodujuće izloženosti, nakon devet godina za neprihodujuće izloženosti osigurane nekretninama te nakon sedam godina za neprihodujuće izloženosti osigurane drugom priznatom kreditnom zaštitom. U tom se pristupu odražava povećani rizik koji je rezultat „starih” neprihodujućih izloženosti, čak i ako su osigurane: što dulje neprihodujuće izloženosti ostaju u bilancama banaka, to su banke obično manje uspješne u povratu svojeg novca. Cilj je mjere potaknuti proaktivno i pravodobno upravljanje neprihodujućim izloženostima u bankama. To je važno jer do uspješnog povrata i održivih mjera restrukturiranja obično dolazi u prvim godinama nakon klasificiranja izloženosti kao neprihodujuće.

Kako bi se osigurala pravna sigurnost i dosljednost u bonitetnom okviru, Uredbom se uvodi i zajednička definicija „neprihodujućih izloženosti”, u skladu s definicijom koja se već upotrebljava za potrebe nadzornog izvješćivanja.

Općenito će se bonitetnim zaštitnim mehanizmom smanjiti rizici za financijsku stabilnost koji proizlaze iz visokih razina nedovoljno pokrivenih neprihodujućih izloženosti sprječavanjem akumuliranja ili povećanja neprihodujućih izloženosti s mogućim učinkom prelijevanja, posebno u stresnim tržišnim uvjetima. S druge strane, pomoći će se i osigurati da institucije imaju dostatno pokriće za gubitke zbog neprihodujućih izloženosti, čime se štite njihova profitabilnost, kapital i troškovi financiranja tijekom razdoblja stresa. Financiranje kućanstava i poduzeća bilo bi, pak, stabilnije i manje prociklično.

3.2. DIREKTIVA O PRUŽATELJIMA USLUGE SERVISIRANJA KREDITA, KUPCIMA KREDITA I NAPLATI KOLATERALA

Na temelju Prijedloga direktive¹⁶ banke bi mogle djelotvornije rješavati pitanje kredita kad postanu loši poboljšanjem uvjeta: 1. za prodaju kredita trećim osobama na sekundarnom tržištu; ili 2. za naplatu kolaterala kojim je osiguran kredit.

Jedan je od središnjih ciljeva Prijedloga poticati razvoj sekundarnih tržišta na kojima banke loše kredite mogu prodati na nacionalnoj razini i u drugim državama članicama, dok bi istodobno zadržale visoku razinu zaštite dužnika. Kako bi se postigao taj cilj, Direktivom se uvodi usklađen i manje restriktivan režim za kupce kredita i pružatelje usluge servisiranja kredita te se otklanjaju neopravdane prepreke prekograničnom poslovanju. Potaknuo bi se daljnji razvoj uspješnog sekundarnog tržišta, čime bi se uvelike pridonijelo smanjenju trenutačnih razina loših kredita.

Kako bi se postigao drugi središnji cilj, Komisija je predložila dopunski mehanizam za ubranu izvansudsku naplatu kolaterala. Zahvaljujući tom mehanizmu banke i poslovni dužnici (ne potrošači) mogli bi unaprijed ugovoriti metodu brze naplate kolaterala za vjerovnike ako poslovni dužnik ne ispunjava svoje obveze. Tim bi se mehanizmom

¹⁶ COM/2018/0135 final – 2018/063 (COD).

povećala vjerojatnost naplate osiguranih vjerovnika te je osmišljen kako bi se izbjeglo akumuliranje budućih loših kredita.

Oba rješenja koja se bankama¹⁷ nude za postupanje s lošim kreditima na temelju te Direktive uzajamno bi se nadopunjavala. Skraćeno vrijeme restrukturiranja i više stope povrata povećavaju vrijednost loših kredita i kupovne cijene u mogućim transakcijama lošim kreditima. Uz to, na sekundarnim tržištima bilo bi jednostavnije odrediti cijenu lošeg kredita osiguranog kolateralom nego neosiguranog lošeg kredita jer vrijednost kolaterala određuje minimalnu vrijednost lošeg kredita. Stoga bi i to mogao biti razlog zbog kojeg kupci kredita prednost daju lošim kreditima s mogućnošću ubrzane izvansudske naplate kolaterala. Time bi se, s druge strane, kreditne institucije dodatno potaknulo da tu mogućnost upotrebljavaju u trenutku izdavanja novih zajmova. Nadalje, zahvaljujući usklađivanju ostvarenom ubrzanom izvansudskom naplatom kolaterala pojavili bi se ulagatelji u loše kredite na razini Europe, čime bi se dodatno poboljšala likvidnost tržišta.

Iako je Vijeće usvojilo djelomično općeniti pristup u pogledu sekundarnih tržišta, pregovori o naplati kolaterala i dalje traju. Razmatranja obaju aspekata u Europskom parlamentu trebala bi postati prioritet čim novi saziv Parlamenta započne s radom. Najveća potpora nastojanjima EU-a da uspješno riješi problem loših kredita u Europi brzo je zaključenje tog predmeta, koje je dio Akcijskog plana Vijeća. Stoga Komisija poziva suzakonodavce da brzo postignu dogovor o tom važnom prijedlogu.

3.3. KOMPARATIVNA ANALIZA NACIONALNIH REŽIMA ZA POSTUPAK U SLUČAJU NESOLVENTNOSTI

Učinkovitiji i predvidljiviji okviri za naplatu kredita i nesolventnost bili bi korisni za upravljanje lošim kreditima. Službe Komisije stoga provode komparativnu analizu nacionalnih mehanizama prisilne naplate kredita, koja uključuje pojedinačnu ovrhu, kolektivnu ovrhu ili postupak u slučaju nesolventnosti. Cilj je dobiti pouzdanu sliku o kašnjenjima i stopama povrata vrijednosti koje banke mogu ostvariti kada dužnici ne ispunjavaju obveze. Taj ishod u velikoj mjeri ovisi o pravosudnom kapacitetu u pojedinoj državi članici. Na različitim sastancima, posljednji put 13. veljače i 10. travnja 2019., države članice upoznate su s napretkom u provedbi komparativne analize te je s njima održana rasprava o toj temi, među ostalim i o nemogućnosti pristupa relevantnim podacima. U siječnju 2019. službe Komisije poslale su poziv na savjetovanje Europskom nadzornom tijelu za bankarstvo kako bi prikupile i analizirale podatke iz banaka o stopama i brzini povrata u različitim jurisdikcijama. Tome bi trebali pridonijeti i kvalitativni podaci o ključnim značajkama nacionalnih mehanizama prisilne naplate i postupaka u slučaju nesolventnosti. Službe Komisije zatražile su od država članica da dostave kvalitativne podatke.

3.4. TEHNIČKI NACRT ZA OSNIVANJE NACIONALNIH DRUŠTAVA ZA UPRAVLJANJE IMOVINOM

U okviru svojeg paketa o lošim kreditima Komisija je državama članicama dostavila Nacrt za osnivanje društava za upravljanje imovinom. Taj dokument sadržava neobvezujuće

¹⁷ Uz aspekte koji se odnose na banke, aspekti prijedloga primjenjivi na kupce kredita i pružatelje usluge servisiranja kredita jednako bi se tako uzajamno nadopunjavali.

praktične smjernice o uspostavi, ako one to žele, nacionalnih društava za upravljanje imovinom koja su potpuno usklađena sa zakonodavstvom EU-a. Temelji se na najboljoj praksi iz prošlih iskustava država članica, u mjeri u kojoj je to primjenjivo. U Nacrtu su razrađena neka ključna načela, kao što su opseg odgovarajuće imovine, opseg sudjelujućih udjela, razmatranja o pragu veličine imovine, pravila o vrednovanju imovine, odgovarajuća struktura kapitala te upravljanje društvom za upravljanje imovinom i njegovo poslovanje. Očito je da će, prema potrebi, neke prijedloge iz Nacrta možda trebati prilagoditi okolnostima specifičnima za određenu zemlju.

Komisija uzima u obzir da od objave tog Nacrta još nijedna država članica nije pokrenula osnivanje društva za upravljanje imovinom na nacionalnoj razini na način opisan u Nacrtu. Neovisno o tome, u neformalnim razgovorima s nekim državama članicama pokazalo se da se ti instrumenti pažljivo razmatraju. U svakom je slučaju važno imati na umu da društvo za upravljanje imovinom može biti uspješno samo ako bi uz njega postojali 1. odgovarajući pravni i administrativni okvir, npr. kojim bi se olakšali prisilna naplata duga i pristup kolateralu; i 2. stabilne makrofinancijske politike kao potpora gospodarskom oporavku. Nadalje, važno je ponoviti da se u Nacrtu pojašnjava dopuštena struktura društava za upravljanje imovinom s elementom državne potpore (što treba smatrati iznimnim rješenjem¹⁸), koja je u potpunosti u skladu s pravnim okvirom EU-a, posebno s Direktivom o oporavku i sanaciji banaka, Uredbom o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu i pravilima o državnim potporama.

3.5. EUROPSKE TRANSAKCIJSKE PLATFORME ZA LOŠE KREDITE

Vijeće je u svojem akcijskom planu pozvalo i Europsku središnju banku (ESB), Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA) i Komisiju da razmotre uspostavu transakcijskih platformi za loše kredite kako bi se potaknuo razvoj sekundarnih tržišta. Krajem studenoga 2018. objavljen je radni dokument službi o mogućoj uspostavi tih platformi, izrađen zajedno s osobljem ESB-a i EBA-e. U njemu se navodi kako bi taj instrument mogao funkcionirati u praksi.

Transakcijske platforme za loše kredite na razini Unije bile bi elektronička tržišta na kojima bi imatelji loših kredita – banke i nebankovni vjerovnici – i zainteresirani ulagatelji mogli razmjenjivati informacije i trgovati portfeljima loših kredita¹⁹. Takve bi platforme mogle ukloniti više postojećih uzroka tržišnih nedostataka na sekundarnom tržištu loših kredita, uključujući nejednakost u informiranosti prodavatelja i kupaca i visoke troškove transakcija. Kao rezultat toga ulagateljima bi se mogao olakšati pristup tržištima loših kredita te bi banke mogle povećati njihovu prodaju, čime bi im se omogućilo da se brže riješe loših kredita i očiste bilance, i to po višim prodajnim cijenama nego što je to danas moguće. Te bi platforme mogle pridonijeti smanjenju razine postojećih loših kredita i osigurati kanal za

¹⁸ Društva za upravljanje imovinom mogu biti privatna ili s (djelomičnom) javnom potporom bez potrebe za državnom potporom, ako se može smatrati da država djeluje kao bilo koji drugi gospodarski subjekt. Opcija društva za upravljanje imovinom koja uključuje državnu potporu ne bi se trebala smatrati unaprijed zadanim rješenjem. Osim toga, u Nacrtu se opisuju određene alternativne mjere financijske pomoći za imovinu umanjene vrijednosti koje ne čine državnu potporu, kao što su državna jamstva koja su u skladu s tržištem i kojima se omogućuje sekuritizacija loših kredita.

¹⁹ Platforme će morati u potpunosti biti usklađene s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR) u dijelu koji se odnosi na obradu osobnih podataka. Točnije, struktura i funkcioniranje platformi trebali bi se detaljno opisati kako bi se osigurala potpuna usklađenost s tom uredbom.

učinkovito rješavanje problema budućih loših kredita kad se oni pojave. U tom bi smislu platforme mogle značiti važno ulaganje u infrastrukturu kojim bi se bez velikih troškova u bilancama kreditnih institucija spriječilo ponovno nakupljanje visokih razina loših kredita u budućnosti.

Nastavno na radni dokument službi Komisija je 15. siječnja održala okrugli stol s dionicima iz sektora, EBA-e i ESB-a kako bi započeli rad na uspostavi platforme za loše kredite na razini Unije. Na tom su sastanku Komisija i dionici mogli razmijeniti korisne informacije i stavove. Kako bi se postigao napredak u uspostavi tih platformi, privatni dionici trebali bi dogovoriti konkretne načine izrade i izdavanja sektorskih standarda za europske platforme za loše kredite. Uzimajući u obzir taj cilj, Komisija, zajedno s ESB-om i EBA-om, i dalje ima ključnu ulogu u omogućivanju konkretnog napretka u uspostavi platformi za loše kredite na razini Unije. U sljedećem će koraku Komisija organizirati drugi okrugli stol s dionicima.

4. ZAKLJUČCI

Kao što je jasno vidljivo iz ovog Izvješća o napretku, smanjenje rizika u bankarskom sektoru EU-a nastavlja se jednako snažno kao i proteklih godina. Zahvaljujući gospodarskom rastu i relevantnim mjerama politika, problem rizika i dalje se u velikoj i ujednačenijoj mjeri rješava u cijeloj Uniji. Stoga je ovo Izvješće o napretku važan doprinos sastanku Europskog vijeća u lipnju.

Kako je razrađeno u ovom Izvješću o napretku, loši krediti u Uniji nastavljaju se smanjivati. Postojanost tog silaznog kretanja trebala bi ohrabriti Uniju i njezine države članice da nastave zajedno i odlučno raditi na smanjenju preostalih razina loših kredita i sprječavaju njihova akumuliranja u budućnosti. Posebno su u nekim državama članicama udjeli loših kredita i dalje izazov te ih je potrebno kontinuirano pratiti.

Svi elementi Akcijskog plana koje je Vijeće dogovorilo u srpnju 2017. ostvareni su ili se provode. Komisija poziva sve dionike, na nacionalnoj i europskoj razini, da bez odgode dovrše preostale mjere koje su u tijeku.

Komisija posebno poziva Europski parlament i Vijeće da brzo postignu dogovor o svim elementima opsežnog paketa zakonodavnih mjera predloženog u ožujku 2018. za rješavanje problema loših kredita. Taj je paket, uz znatan napredak u smanjenju loših kredita ostvaren u suradnji s EBA-om, ESB-om i Europskim odborom za sistemske rizike, od iznimne važnosti za trenutačno kolektivno djelovanje radi smanjenja preostalih rizika u europskom bankarskom sektoru te bi, konkretno, olakšao dovršetak bankarske unije.